

## Ameriški denarni knez.

Julija 1763 se je rodil v vasi Waldorf pri Badenu, v bližini nemškega mesta Heidelberg, John Jakob Astor kot tretji sin mesarja, o katerem je bilo znano, da je bil zapravljivec po krčmah in presneto zanikern mesar in družinski oče.

Janezova starejša brata sta zapustila zelo zgodaj očetovo hišo. Jurij, starejši sin, je začel v Londonu trgovino z godali, med tem ko je otvoril drugi sin Henrik mesarjio v Njujorku.

John ali Janez je bil star 17 let, ko se je podal z doma. Znal je celo pisati, čitati ter računati. Najprej je krenil k reki Reni, kjer si je toliko prislužil kot splavar, da je imel dovolj za vožnjo v London. Njegov brat ga je sprejel z odprtimi rokami, a njegov načrt je bila — Amerika. Ostal je pa le tri leta v Londonu, pomagal je bratu v trgovini in je porabil prosti čas za učenje angleščine. Skrbno si je zabeleževal vse, karkoli je čul o Ameriki.

Koncem leta 1783 se je odpravil v Združene države Severne Amerike. Vozil se je z ladjo, ki je imela na krovu zelo mnogo izseljencev iz Nemčije ter Holandske. Na ladji se je seznanil Astor z Nemcem, ki je že bil poprej nekoč v Ameriki, kjer je kupoval od Indijancev kože in jih je dobičkanosno prodajal naprej v Njujork ter v Filadelfijo. Astor si je po tem pripovedovanju ustvaril načrt: Lotil se bo trgovanja s kožuho.

Dospevši v Njujork, je delal nekaj časa pri bratu mesarju, celo tudi kot pek. Po prebitju dveh let v Njujorku je otvoril istotam majhno trgovino s kožuhi, ki se je dobro obnesla. V tem času je poročil Saro Todd, ki mu je prinesla v zakon 300 dolarjev dote in izbornega trgovskega duha kot poznavalka kož.

Astor je bil zelo trezen trgovec, ki je hrepenel še naprej po svetu. Za njegov uspeh je bilo odločilno, da je stopil s prodajalci kož naravnost v stike. Leta 1805 je posedal podružnico v Montrealu, torej tam, kamor so vozili lovci kože na trg. S takimi zvezami se je povzdignil in je postal kmalu znan kot najpomembnejši trgovec s kožuho v Njujorku. Njegovo premoženje je znašalo tedaj 25.000 dolarjev.

Astor se je vrgel še na drugo trgovino: na kupovanje in prodajo zemljišč. V obsegu današnjega vele mesta Njujork je pokupil stavbišča, kojih vrednost se je dvignila v kratkem z naraščanjem mesta za 5- do 15kratno kupno ceno. Poleg tega je posojal denar ameriški vladi. Posojila mu niso donašala samo obresti, ampak so mu pomagala še do znatnega političnega vpliva, katerega je uporabljal, da je še bolj razširil svoje trgovanje s kožami.

Najbolj ceno nakupovališče za kožuho je bilo ob severno-zapadni obali ob izlivu reke Columbia, kjer so prodajali Indijanci kože za smešno nizke cene. Od tamkaj je razpečeval J. Astor kožuhe v Kanton ter na Kitajsko, kamor so prevažale njegove ladje blago. Pri vsaki pošiljki je zaslužil čisti

stih 50.000 dolarjev. Iz Kantona so se vračale njegove ladje z rižem, dišavami, s svilo v London. Tamkaj so prodali kitajsko blago, natovorili novega iz Amerike in tako je rasel Astorjev kapital.

Astor je umrl 29. marca 1848. Zapustil je za tedajne čase bajno svoto 20 milijonov dolarjev. Od svojega premoženja je razdelil 2 milijona dolarjev za razne dobrodelne ustanove, ostalo je pripadlo njegovemu edinemu sinu, ki bi naj po očetovi zadnji volji še bolj razpredel ter razširil trgovino s stavbišči v Njujorku.

\*

## Leteča barka jezuita Lana.

Francesco Lana je bil jezuitski pater in profesor računstva in modroslovja v italijanskem mestu Brescia. Leta 1670 je obelodanil občo pozornost vzbujajoča razmišljanja o možnosti vožnje po zraku. Med drugim je zapisal sledeče: »Duh in podjetnost človeka nista ostala na miru. Človek je raziskoval, kako bi lahko po načinu ptičev letal po zraku. Dolgo časa ni bilo verjetno, da bo sploh mogoče izdelati stroj, ki bi bil lažji nego zrak. Meni je uspelo, da sem preračunal napravo, ki bo lažja nego zrak, bo lahko plavala v zraku, da, nosila bo celo človeka in še drugo težo. Glede takega stroja sem povsem siguren in bom to v kratkem dokazal s poskusi. Ako zamoremo zgotoviti posodo iz stekla ali kakega drugega materiala, ki bi tehtal manj nego v njem se nahajajoči zrak in bi nato ta zrak iz dotične posode lahko izsesali, potem bi bila posoda lažja od zraka. Iz povedanega sledi z lahkoto, kako bi bilo treba zgraditi stroj, ki bi se peljal kakor ladja po zraku. Vzemimo štiri krogle, iz katerih je odstranjen zrak, od katerih bi zamogla vsaka po predhodnem računu dvigniti enega ali dva človeka. Te krogle bi bilo treba zvezati s poprečniki. Nato bi zgradili leseno barko z jamborom in jadrom ter s krmilom. Takole barko bi morali pritrditi na štiri omenjene krogle, iz katerih smo poprej izsesali zrak. Krogle bi seveda morali poprej pritrditi k zemlji, dokler ne bi stopili ljudje v leseno barko, sicer bi se dvignila naprava prehitro. Ko to pišem, se mi dozdeva vse to liki pravljica, kateri se moram smejati. Na drugi strani pa prepričano trdim, da nisem v zmoti glede zgoraj navedenih dokazov.«

## Poslednje vesti.

### Novice.

**Umestitev novega ljubljanskega stolnega prošta in dekana.** Dne 2. aprila je bil umeščen kot stolni prošt ljubljanski g. kanonik in dosedanji stolni dekan Ignacij Nadrah. — Istočasno je bil inštaliran za stolnega dekana g. kanonik dr. Franc Kimovec.

**Smrt nemškega kardinala.** V Rimu je preminul za veliko noč v visoki starosti 89 let nemški kardinal Franc Ehrle. Pokojni je bil iz družbe Jezusove in je obhajal leta 1931 70-letnico redovnega življenja.

**Obešenega so našli v Ljubljani 30letnega točaja Josipa Hajnska.**

**Utopljenko so potegnili iz Ljublanice.** Iz Ljublanice so potegnili dne 2. aprila žensko truplo, ki je bilo že dalje časa v vodi. Domnevajo, da gre v tem slučaju za 21letno služkinjo Marijo Sintler, ki je bila rojena v Rav, nah in pristojna v Boštajn, je služila v Ljubljani in je zginila dne 3. marca neznano kam.

### Dopisi.

**Podružnica Ljutomer Sadjarskega in vrtnarskega društva** je imela letos že eno predavanje (kmetijski referent g. Znidarič) ter dva tečaja v Štrigovi ob velikanski udeležbi, in v Ljutomeru, katerega se je udeležilo v nedeljo blizu 70 prijateljev. Oba tečaja je vodil drevničar g. Štampar. Pokazal nam je praktično pravilno sajenje, obrezovanje in negovanje dreves. V debato so posegali pridno mladi absolventi raznih kmetijskih šol, kakor gg. Stajnko, Rajh, Kramberger, Fistrovič, Fijan itd. Naša podružnica ima letos že 111 članov. Ker še rabimo tretjo samodelno škropilnico in zatiralna sredstva, priredi na belo nedeljo zvečer ob šestih pri g. Resniku v Ljutomeru nekako obdarovanje članov.

**Podružnica Šmarje pri Jelšah Sadjarskega in vrtnarskega društva.** Kakor se vidi iz poročil, je podružnica pridno na delu. Prav v tem se vidi, da hoče pomagati vsakemu, kdor se le hoče brigati za povzdigo sadjarstva. Tako je v nedeljo dne 25. marca pokazal predsednik podružnice, da se da sadno drevje škropiti tudi z navadnimi vinogradniškimi škropilnicami, s katerimi gre delo veliko bolj spretno od rok, kakor s samodelnimi. Ugodno priliko za to nam je nudil gospod dr. Viktor Lorger, zdravnik v Šmarju, ker nam je dal na razpolago v te svrhe svoj sadonosnik. Pogreša pa naša podružnica sadjarskega strokovnjaka, da bi ob takih prireditvah vspodbujal zaspance, da se skoraj prebudijo, je še pač vse preveč zaspani sadjarstvo.

**Sv. Lenart nad Laškim.** Veselo velikonoč smo obhajali v naši župniji, zlasti na velikonoč popoldne ob petih, ko se je pripeljal k nam novi gospod župnik. Daj Bog, da bi veliko let vabil delavce v božji vinograd, nam mladino učil, nam angelski kruh delil in zadnjo popotnico nosil! Bog Vas blagoslovi!

**Štrigova.** Pri nas je prav prijetno vreme. V Štrigovi smo praznovali jubilej 1900letnice Kristusove smrti na križu. Tri dni smo praznovali in prosili Odrisenika usmiljenja. Bilo je mnogo duhovščine. Posebno pa moram pohvaliti g. patra iz Varaždina. Ta duhovnik je tako pridgal, da so se tudi možje jokali. Bog mu plačaj za pouk, saj je bil nujno potreben za štrigovske župljane. V nedeljo smo imeli sveto mašo ob 12. uri ponoči (polnočko) in popoldne smo zaključili celo proslavo s slovesno procesijo po Štrigovi. Na koncu vsega smo pa mi križarji predstavljali igro »Sveti Stanislav« v Katoliškem domu v Štrigovi.

**Marenberg.** V preteklem mesecu je umrla na holecni možganske mrne 22letna dekla Barbara Knapič. — V gozdu pri Spodnji Dobravi so dne 8. marca našli obešenega 37letnega Feliksa Arzenška, rodom iz Marenberga. Zadnja leta je bil v Avstriji čevljarški pomočnik, nekaj časa je bil sedaj brezposeln in je že prej enkrat si z vrvjo poskusil vzeti življenje. A tedaj so ga rešili. Ker pa še nadalje ni mogel dobiti službe, si je v obupu žalostno končal bedno življenje. — V ubožni hiši je umrl 82letni mizar Pongrac. — V Velike Lašče je prestavljena učiteljica gospa Zora Čerček, soproga bivšega predstojnika na tukaj-

šnji sodnji. — Po veliki noči otvori v hiši g. Alojza Brudermana ml. svojo podružnico čevljarški industrijalec Bata. Čevljarji iz Marenberga in iz Spodnje Vižinge so se pritožili proti njegovi naselitvi. — Sejem, ki je bil iz cvetnega tedna preložen v veliki teden, je bil dobro obiskan. Goveje živine in svinj je bilo na sejmu zelo veliko. Kupčija z govedom je bila slaba; cena je nihala med 3 in 3 in pol Din, prodanega je bilo malo. Kupčija s svinjami je bila zelo dobra. Tudi lončar je veliko prodal.

**Sv. Barbara v Slov. goricah.** Po dolgi zimi in hudemu mrazu se je začela narava prebujati iz zimskega spanja ter so pričeli zeleneti hribi od toplih solčnih žarkov. Tudi dopisnik našega starega prijatelja »Slovenskega gospodarja« je prišel izza peči ter bo zaupal vse novice naši javnosti. Komasačija občin se je tudi pri nas izvršila. Občini Korena se je pridružilo šest drugih občin. Ima pa naša občina prispevati kar za pet šol, občani iz občin Rogoznica, Selce in Čermlešak bi se radi priključili v Voličino, mi jim tega ne branimo. Občinski proračun je pod streho in bomo plačevali 85 odstotkov doklada. Uprava stane samo 15.000 Din. Naše ceste so vsled hude zime zelo trpele. Občinsko upravo v Dupleku bi prosili, da bi posvetila svojo pozornost cesti Spodnji Duplek proti novi cesti v Koreni, kar je v resnici zelo potrebno. — Naš rojak vlč. g. vojni kurat Ernest Trstenjak pride k sosednemu Sv. Martinu. Ljudje si tega želijo, da bodo se lahko udeležili vsi sv. maše. — Tukaj se je ustanovila Sadjarska podružnica, Kmetijska podružnica pa spanje pravičnega. Obeta se nam sadna letina, kar Bog daj! Vlada misli napraviti zakon o kartelih, to bi bilo prav tudi za naše sadjarje, da ne bi imeli razni izvoznikarji več dobička kot kmet producent.

**Iz zagrebške torbe.** Lepa je velika noč. Tudi v Zagrebu je lepa, posebno če so tako lepi dnevi kot letos in topli, da že vse cvetje tišči v pomladno sonce. Vem, da se tudi gori po domovini pohvalite z lepimi dnevi in zbujajočo se pomladjo, pa smo tu vendar le naprej, zato pa tudi tu »Kristus preje vstane«. Ze ob 4. uri v soboto mu je po nekaterih cerkvah vstajenje! Ja, to vam je zopet nekaj za naše Zagrebčane! Od ene procesije do druge: od usmiljenih k Sv. Mariji, od tu na Kaptol k sv. Kralju, nato k sv. Marku, a za zaključek še k jezuitom. Od štirih do devetih zvečer procesij in molitev preveč celo za najbolj pobožne. Zjutraj pa kar nikjer ni vstajenja. — Nedelja in pondeljek pa kaj drugega. No da, tudi k maši! O veliki noči se na svoje krščansko ime spomnijo vsi, popoldne pa na »spase«. Kam: na Gornji Grad s prenovljeno vzpenjačo. To je namreč sedaj »narodna« dolžnost vsakega Zagrebčana, da preskusi, kako vozi ta vzpenjača sedaj, ko je na električni pogon. Na veliko soboto je vozila prvič z električnim pogonom. Skozi 50 let jo je doslej gonila para. Nekateri hite na Savo, kjer se reže kruh brezposelnim. Tri milijone socialnega davka, ki ga je mesto naložilo za odpomoč brezposelnosti, se uporablja sedaj za regulacijo Save, kjer dela nekaj nad 500 delavcev. Še večji del pa so namenili zgradnji sokolskega stadiona, kjer dela kakih 600 delavcev. Pravijo, da je to zadnja najvažnejša zadeva! — Pa še to, kaj najbolj vznemirja zagrebške glave te dni. To, kdo bo novi škof. Pa se za to tudi v Belgradu močno zanimajo. Dol se je bralo, da bi sveti oče hotel Šariča. Pa pravijo neki gospodje v »Pravdi«, da ne bo niti on niti Srebrnič. Tako pravijo dol, a tu menijo, da bi bil Šarič kar dober metropolit.

### Prireditve.

**Sv. Lenart v Slov. goricah:** Prosv. društvo »Zarja« ponovi na belo nedeljo dne 8. aprila, popoldne po večernicah, znano šaloigro »Beneški trojčki«. Vse prijatelje veselja in prosvetnega dela vlijudno vabimo!

### Listnica uredništva.

**Hrastnik.** Dopis o prireditvi došel prepozno in drugič niste poslali predpisane davčne takse. —

## MALA OZNANILA

### Cenik malim oglasom.

Vsaka beseda v malem oglasu stane Din 1.— (Prekliči, Poslano, Izjave pa Din 2.— za besedo.) Davek se zaračunava posebej do velikosti 20 cm<sup>2</sup> Din 1.—, do velikosti 50 cm<sup>2</sup> Din 2.50. Kdor inserira tako, da ne pove svojega naslova, ampak mora zbirati uprava lista prijave, doplača še Din 5.—. Mali oglasi se morajo brezizjemno plačati naprej, sicer se ne objavi. Kdor hoče odgovor ali naslov iz malih inseratov, mora priložiti znamk za Din 2.—, sicer se ne odgovarja.

**Mlinar,** zmožen popravila, srednjih let, se želi premestiti. Polutnik, Jurklošter 180. 368

**Posestvo se proda** v Spodnjem Velovlaku pri Ptujju, obstoječe iz stanovanjske hiše z dvema stanovanjema, gospodarskega poslopja in 14 oralov posestva (eventualno se odda tudi manj oralov pri hiši). Razven tega se prodajo tudi posamezne parcele, kakor njive, travniki in gozdovi. Pojasnila daje Al. Brenčič, posestnik in trgovec, Ptuj.

**Majer s tremi ljudmi** se takoj sprejme. Naslov Košaki 39, pošta Maribor. 367

**Radio-aparat,** štiricevni, na baterijo, v dobrem stanju, se na obroke po ugodni ceni takoj proda. Vpraša in pogleda se: Radio-agentura Ptuj, Panonska ulica 2. 366

**Kupim malo rabljeni** stoječi gepelj in 16 m gonilnega jermenja. Levč Rafael, St. Janž, pošta Velenje. 365

**Prodam vinograd,** tri četrt ure od Celja. Naslov v upravi lista. 364

**Zelo poceni na prodaj:** 1 lokomobila cca 25 HP. 7 Atm., izborna ohranjena, 1 polnojarmanik, premer 65 cm, komplet, z vozičkom in rezervnimi žagami, 1 stol za brušenje, 2 cirkularni žagi, 3 vozički za plohe s tirom, 1 dvigalo z vrvjo. Ponudbe na Podružnico Ljubljanske kreditne banke v Mariboru. 350

**5000 lepih jabolčnih divjakov,** eno in dvoletnih, z obsegom 5—8 mm, 2000 hruškovih divjakov z obsegom 5—8 mm, komad 25 par, še za dobiti iz drevesnice Baltazar Podpečan, Sv. Janž, pošta Velenje. 358

**Gepljene trte in korenjake** prodaja Alojz Grabar, trtnar, pošta Juršinci pri Ptujju. Priložiti treba znamko. 357

**Kdor primerja kvaliteto in solidno domače delo, kupuje KARO čevlje 277 Maribor, Gosposka ulica 13.**

**Prodam bukov gozd,** 2 oral, blizu Makol. — Kupim 7 m dolge traverze, lahko že rabljene. Naslov v upravi lista. 361

**Prodam motorno kolo** znamke Ariel, 250 k., novejšje tipe, še dobro ohranjen motor, po jako ugodni ceni. Za nekaj svote vzamem tudi hranilno knjižico. Naslov v upravi tega lista. 360

# BOLNE NOGE



Z uporabo novega sredstva, olajšanje v treh minutah

Na tisoče ljudi v Franciji se poslužuje danes novega sredstva, ki naglo in z lahkoto odpravlja vse težave in bolečine nog. Še drevi pomočite noge enostavno v vročo kiskovo kopel Saltrat Rodella. Občutljivost bo minila takoj, ko bo kisik prodril v kožo. V treh minutah popolnoma prenehajo vsa vnetja in otekline. Kurja očesa se omečajo tako, da jih lahko odstranite popolnoma s koreninami brez bolečin in nevarnosti.

Nosili boste lahko lepe čevlje manjše številke ter z lahkoto hodili ves dan, ali pa plesali vso noč. Saltrat Rodell se prodaja z jamstvom po neznatni ceni v vseh lekarnah, drogerijah in parfumerijah.

**BREZPLAČNO.** Na podlagi posebnega dogovora z izdelovatelji lahko zdaj vsak čitatelj tega lista dobi brezplačno zadostno količino Saltrat Rodella. Pišite še danes. Ne pošiljajte denarja. Naslov: M. Neumann, service 17—A Zagreb, Boškovičeva ulica 44. 354

**Sprejme se bolj priletna dekla** v kmečko hišo. Čuček Jakob, Osek, Sv. Trojica Sl. gor. 342

**Zanesljivo kaljiva semena,** garantirane kose, vsakovrstno špicerijsko blago, kuhinjsko posodo, kupite prav ugodno pri Jos. Jagodič, Celje, Glavni trg 14 — Gubčeva ulica 2. 336

**Vabilo na XXIV. redni občni zbor Kmečke hranilnice in posojilnice v Hočah,** ki se bo vršil v nedeljo dne 15. aprila 1934, ob pol 9. uri v uradnem prostoru. Dnevni red je: 1. Čitanje zapisnika o zadnjem občnem zboru. 2. Poročilo načelstva in nadzorstva. 3. Odobritev računskega zaključka za l. 1933. 4. Nadomestna volitev načelstva. 5. Slučajnosti. Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil sklepčen, se vrši pol ure pozneje drugi občni zbor, ki sklepa veljavno ne glede na število navzočih članov. — Načelstvo. 358

**Izjava.** Spodaj podpisani obžalujem, da sem razžalil družino Rudolf Franc, posestnik na Kamenščaku pri Ljutomeru, na neosnovan način, prosim odpusčenja ter se zahvaljujem, da je odstopila od tožbe. Kamenščak, dne 29. marca 1934. — Pihlar Srečko. 359